

CIVIL SZERVEZETEK

KI MINÓSÜL AZ EGYESÜLET ÉS AZ ALAPÍTVÁNY VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐJÉNEK?

Az egyesületek és az alapítványok vezetését az adott szervezet ügyvezetése látja el.

Az ügyvezetés vagy egyszemélyes (vezető tisztségviselő) vagy testületi (több vezető tisztségviselőnek minősülő személy által alkotott szerv).

1. EGYESÜLET

Ha az egyesület ügyvezetése egyszemélyes, akkor a vezető tisztségviselő az egyesület ügyvezetője lesz. Ha testületi, akkor az ügyvezetés feladatait a legalább három tagból álló elnökség látja el.

Az egyesület első vezető tisztségviselőjét/jeit az alapszabály felsorolja. Ezt követően a vezető tisztségviselő(ke)t a közgyűlés választja meg.

A vezető tisztségviselőket az egyesület tagjai közül kell választani azzal, hogy az egyesület alapszabályának felhatalmazása alapján a vezető tisztségviselők legfeljebb egyharmada az egyesület tagjain kívüli személyekből is választható. Ha az ügyvezetés egyszemélyes, a vezető tisztségviselő csak az egyesület tagja lehet.

A fentiek alapján az egyesület vezető tisztségviselőjének csak olyan személy minősülhet, akit e tisztség ellátására szabályszerűen megválasztottak. Az azonban nem kizárt, hogy az egyesület képviseletében olyan személy járjon el (akár önállóan, akár a vezető tisztségviselőkkel együtt), aki nem minősül vezető tisztségviselőnek. Az egyesület ügyvezetése ugyanis jogosult arra, hogy meghatározott kérdés(ek)ben meghatalmazzon olyan személy(eke)t, aki(k) e kérdés(ek) vonatkozásában jogosult(ak) az egyesület nevében eljárni. Így például egy támogatási vagy egyéb szerződés egyesület nevében történő aláírása vagy munkáltatói jog gyakorlása.

Ha a vezető tisztségviselő(k) megbízásának időtartamáról az alapszabály nem rendelkezik (maximum 5 éves időtartamról rendelkezhet), akkor a közgyűlésnek kell döntenie a vezető tisztségviselő(k) választás során a vezető tisztségviselői megbízás időtartamáról (maximum 5 éves időtartamra választható). Ha erről a közgyűlés sem döntene, a vezető tisztségviselő megbízása – jogszabály erejénél fogva – 2 év lesz.

A vezető tisztségviselői megbízás a megválasztott személy általi elfogadással jön létre. A vezető tisztségviselő e tisztségét polgári jogi megbízási jogviszony vagy munkaszerződés alapján láthatja el. Ha e tisztség megbízási szerződéssel jön létre, akkor – megállapodástól függően – a vezető tisztségviselő feladatát vagy díjazás fejében vagy ingyenesen látja el.

Az ügyvezetés feladatköre alapvetően a következőre terjed ki:

- a) az egyesület napi ügyeinek vitele, az ügyvezetés hatáskörébe tartozó ügyekben a döntések meghozatala;
- b) a beszámolók előkészítése és azoknak a közgyűlés elé terjesztése;
- c) az éves költségvetés elkészítése és annak a közgyűlés elé terjesztése;
- d) az egyesületi vagyon kezelése, a vagyon felhasználására és befektetésére vonatkozó, a közgyűlés hatáskörébe nem tartozó döntések meghozatala és végrehajtása;
- e) az egyesület jogszabály és az alapszabály szerinti szervei megalakításának és a tisztségviselők megválasztásának előkészítése;
- f) a közgyűlés összehívása, a tagság és az egyesület szerveinek értesítése;
- g) az ügyvezető szerv által összehívott közgyűlés napirendi pontjainak meghatározása;
- h) részvétel a közgyűlésen és válaszadás az egyesülettel kapcsolatos kérdésekre;
- i) a tagság nyilvántartása;
- j) az egyesület határozatainak, szervezeti okiratainak és egyéb könyveinek vezetése;
- k) az egyesület működésével kapcsolatos iratok megőrzése;
- l) az egyesületet érintő megszűnési ok fennállásának mindenkor vizsgálatára és annak bekövetkezése esetén az e törvényben előírt intézkedések megtétele; és
- m) az alapszabály felhatalmazása alapján a tag felvételéről való döntés.

2. ALAPÍTVÁNY

Ha az alapítvány ügyvezetése egyszemélyes, akkor a vezető tisztségviselői feladatokat a kurátor látja el. Ha testületi, akkor az ügyvezetés feladatait a legalább három természetes személyből álló kuratórium látja el és ekkor a kuratórium tagjai lesznek a vezető tisztségviselők.

A kuratóriumi tagokat határozott vagy határozatlan időre lehet kijelölni vagy megválasztani. Ha az adott kurátort az alapítói jogok gyakorlására jogosult határozatlan időre jelöli ki vagy – több alapítói jog gyakorlására jogosult személy esetén, határozatlan időre – választják meg, akkor az alapítói jogok gyakorlására jogosult(ak)nak rendelkezni(ük)e kell a visszahívás/lemondás módjáról.

Nem kizárt, hogy a kurátor mellett vagy helyett az alapítvány képviselőjében olyan személy is eljárjon, aki nem minősül vezető tisztségviselőnek. A kurátor/kuratórium ugyanis jogosult arra, hogy meghatározott kérdés(ek)ben meghatalmazzon olyan személy(ek)e)t, aki(k) e kérdés(ek) vonatkozásában jogosult(ak) az alapítvány nevében eljárni. Így például egy támogatási vagy egyéb szerződés alapítvány nevében történő aláírása vagy munkáltatói jog gyakorlása. A jogszabály ugyan nem tartalmazza azt a korábbi tilalmat, hogy az alapító nem gyakorolhat meghatározó befolyást a kuratórium működésére, azonban kérdéses, hogy ez jelentheti-e azt, hogy az alapító most már eljárhat az alapítvány képviselőjében, így például az alapító egyedül vagy más személlyel együtt jogosult-e az alapítvány bankszámlája felett rendelkezni, ellenőrizheti-e az alapítvány gazdálkodását vagy aláírhatja-e az alapítvány nevében a szerződéseket.

A kuratóriumi tisztség megbízási szerződés vagy munkaviszony alapján látható el, az előbbi jogviszony keretében díjazás fejében vagy ingyenesen.

Az alapító okiratnak szükség szerint kell rendelkeznie, *többek között*, az alapítvány képviselőjének részletes szabályairól, ide értve a munkáltatói jogok gyakorlását is.

3. ÁRNYÉKIGAZGATÓ FIZETÉSKÉPTELENSÉGGEL FENYEGETŐ HELYZET BEKÖVETKEZÉSÉT KÖVETŐEN

A vezető tisztségviselők felelőségéről szóló 2014. december 11. napján kelt összefoglalónk vonatkozásában kiemeljük, hogy fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezését követően a felszámolási eljárásban a felelőség megállapítása szempontjából nemcsak a fent felsorolt „hivatalos” vezető tisztségviselők minősülnek ügyvezetőnek, hanem mindazon személyek (függetlenül attól, hogy milyen beosztással rendelkeznek a civil szervezetben vagy, hogy van-e ilyen beosztásuk), akik az egyesület vagy az alapítvány döntéseinek meghozatalára ténylegesen meghatározó befolyást gyakoroltak. Ez azt jelenti, hogy az a személy is felelőssé tehető és így a felszámolással kapcsolatban kielégítetlenül maradt hitelezői igények megfizetésére kötelezhető, aki például ugyan nem vezető tisztségviselő, de akár formálisan akár anélkül egyeztetett az ügyvezetéssel oly módon, hogy azzal befolyásolta az ügyvezetést egy vagy több olyan fontossággal bíró döntés meghozatalában (pl. kiadásokról/költségek viseléséről szóló döntés), amely a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezését követően nem a hitelezői érdekeket szolgálta.

A fenti árnyékigazgatói felelőség a magyar bírói gyakorlatban még nem teljesen kidolgozott. Ezért általános mércéket meghatározni nehéz, a körülményeket esetről-esetre kell mérlegelni.